

Dálkově ovládané lafety

Ozbrojené síly mezinárodního společenství operující v Iráku, Afghánistánu či v jiných státech jsou nuceny čelit protivníkům, kteří se většinou vyhýbají přímému střetnutí velkého rozsahu a preferují spíše menší útoky. Oblíbeným cílem útoků jsou zejména vozidla, která se zpravidla pohybují v menších či větších skupinách. K útokům na ně jsou používány jak střelné zbraně, tak miny a nástražné výbušné systémy. Účinnou obranu napadených vozidel představují kulometry a granátomety lafetované na střechách vozidel. Ačkoli jsou tyto lafety dnes standardně opatřeny balistickou ochranou, zkušenosti z Iráku a Afghánistánu ukazují, že střelec přímo obsluhující lafetovanou zbraň je vystaven velkému nebezpečí. Z tohoto důvodu věnují ozbrojené síly mnoha států velkou pozornost dálkově ovládaným lafetám (remotely-operated weapon station/RWS), které umožňují použití lafetovaných zbraní, aniž by střelec musel opouštět vnitřní prostor vozidla.

Největším uživatelem dálkově ovládaných lafet jsou celkem pochopitelně ozbrojené síly USA, které používají dva typy lafet s vojenským označením M101 a M151. Lehčí typ M101 o hmotnosti asi 112 kg byl vyvinut firmou Recon Optical pod označením Raven R-400 v rámci programu CROWS (Common Remotely Operated Weapon Station) vyhlášeného pozemním vojskem USA (US Army). Účelem programu bylo zejména zajistit obranu lehkých terénních vozidel Hummer a též nákladních vozidel US Army v Iráku. Po zkušebním nasazení čtyř lafet R-400 na vozidlech Hummer v Iráku od prosince 2003 do března 2004 byl koncem roku 2004 schválen nákup 254 lafet za 70,5 mil. dolarů, které byly dodány silám USA v Iráku v průběhu roku 2005. Lafeta M101 může nést kulomet M249 ráže 5,56 mm, M240B ráže 7,62 mm nebo M2 ráže 12,7 mm či automatický granátomet Mk 19 ráže 40 mm. Dálkové ovládaní samozřejmě vyžaduje, aby součástí lafety byly elektrooptické prostředky umožňující vyhledání a zaměření cíle. V případě lafety M101 se jedná o laserový dálkoměr, termovizní zaměřovač, videokameru pro denní použití a noktovizor (obdobnou sestavu elektrooptických prostředků používají i další lafety zmíněné dále v textu). Snímaný obraz je po kabelech přenesen do ovládacího panelu uvnitř vozidla, kde je zobrazován na obrazovce. Obsluhu lafety údajně zvládne jakýkoli voják, který umí hrát počítačové hry. Společnost Recon Optical na žádost US Army vyvíjí ještě lehčí dálkově ovládanou lafetu Raven R-200 o hmotnosti 78,5 kg, která může nést kulomet M249 či M240. Těžší dálkově ovládanou lafetu M151 o hmotnosti 148 kg vyvinula norská firma Kongsberg Defence & Aerospace pod označením Protector. V říjnu 2000 US Army vybrala tuto lafetu

pro nově obrněné transportéry Stryker (zejména pro základní verzi M1126 ICV/Infantry Combat Vehicle). Celkem bylo dodáno přes 1800 těchto lafet. Lafeta M151 obvykle nese 12,7mm kulomet M2 s palebným průměrem 200 nábojů. Místo kulometu může být instalován 40mm granátomet Mk 19 s palebným průměrem 32 granátů. Navíc jsou na lafetě umístěny vrhače zadýmovacích granátů M6. Lafeta M151 je postupně zdokonalována. V první fázi modernizace (Block 1, M151E1)

došlo zejména k instalaci výkonnějšího termovizního zaměřovače a laserového dálkoměru. V druhé fázi modernizace (Block 2, M151E2) byla mj. zdokonalena stabilizace, která umožňuje vést mířenou palbu až do rychlosti 40 km/h. V rámci programu CROWS 2 byla v srpnu 2007 uzavřena rámcová dohoda mezi US Army a společností Kongsberg Defence & Aerospace na dodávku až 6500 vylepšených lafet M151 (hodnota kontraktu činí 1,4 mld. dolarů). Vylepšené lafety se od základního typu M151 mají odlišovat mj. větším palebným průměrem (500 nábojů pro kulomet nebo 96 ks 40mm granátů), lepší stabilizací a použitím kompozitních materiálů, které lafetu odlehčí. Kromě US Army byla lafeta Protector zavedena v řadě dalších států (např. v Norsku, Austrálii, Kanadě, Finsku či Švýcarsku), což je důkazem její zdařilé konstrukce.

Z Evropy pochází i několik dalších typů dálkově ovládaných lafet. Švédská společnost BAE Systems Bofors např. pro ozbrojené síly Dánska vyvinula lafetu Lemur. V březnu 2007 bylo objednáno 130 těchto lafet, které mohou nést 12,7mm kulomet s 300 náboji nebo 40mm granátomet se 48 granáty. Zavedení této lafety plánuje též Švédsko. Dálkově ovládanou lafetu vyvinula též švédská firma Saab Systems. Jedná se o lafetu Trackfire, která může nést kulomet ráže 5,56, 7,62 nebo 12,7 mm či 40mm granátomet. Italská armáda vybavuje svá vozidla operující v Afghánistánu dálkově ovládanou lafetou Hitrole vyvinou formou Oto Melara. Tato lafeta nese 12,7mm kulomet.

Několik dálkově ovládaných lafet bylo vyvinuto též v Izraeli. Od firmy Elbit Systems pochází lehká lafeta ORCWS (Overhead Remote Controlled Weapon Station) s kulometem ráže 7,62 mm s palebným průměrem až 1150 nábojů. Firma Elbit Systems vyvinula též těžší lafetu s označením 25-30 Unmanned Turret, která může nést automatický kanón ATK M242 ráže 25 mm nebo ATK Mk 44 ráže 30 mm a 7,62mm kulomet, nebo též PTŘS. Rafael Advanced Defence Systems vyvinula celou rodinu lafet OWS (Overhead Weapon Station). Její základní verze nese kulomet ráže 5,56, 7,62 nebo 12,7 mm a 40mm granátomet. Větší verze OWS-25 pak nese 25mm kanón spřažený s 7,62mm kulometem. Verze OWS-25R navíc nese i dvě PTŘS. Na bázi lafety OWS byla vyvinuta nová lafeta Samson RCWS (Remote Controlled Weapon Station), a to ve třech verzích – Mini-Samson (s kulometem ráže 7,62 nebo 12,7 mm a 40mm granátometem), Samson Junior Lightweight (s 5,56 nebo 7,62mm kulometem či odstřelovací puškou) a RCWS-30 (s 30mm kanónem a případně i dvěma PTŘS). Použití lafet Mini-Samson a RCWS-30 se předpokládá též u obrněných transportérů Pandur II, jejichž zavedení plánuje AČR.

Soutěžní otázka

Jaké je označení (vojenské či firemní) dálkově ovládané lafety instalované na obrněném transportéru Stryker

Správná odpověď z minulého čísla:

Guardium
Knihu zasíláme panu Barešovi ze Sázavy.

Odpovědi zasílejte poštou na adresu redakce (Baranova 38, 130 00 Praha 3), případně na redakční e-mail (atm@aeromedia.cz) nejpozději do 21. prosince 2008. Vylosovaného výherce správné odpovědi odměníme věcnou cenou.